

Ročník XXIX

V Praze, 30. srpna 1895

Číslo 42 (1471)

Medrická.

Napsala
Božena Vilková Kunětická.
(Pokračování.)

A to ostatní — ten nový život v Medrické klíči, ta budoucnost před ní, která ztrácela se v šeru mezi propastmi — to všechno bylo pro ni dosud příliš nové a nepohoditelné, aby mohla v úzkosti a zoufalství již nyní vztáhnouti ruce z proudu, který ji unášel, a hledati spásu v zachycení se břehu, který byl dosud daleko. Když později vzpomínala na tuto chvíli, tak důležitou a nenahraditelnou, bývalo jí smutno jako tomu, před nímž břeh zmizel, a on zachycuje se nyní pouze stébel, zbytků ze ztroskotaných lodí, sám sebe, svého těla, jakoby zachránky hledal pouze pro své ruce, jimiž se zachycuje nyní, které nemají opory a pění se dále nad ním, slunečních paprsků, jež se v těch vlnách třítí!

Ale to všechno nevěděla nyní! A pak ona byla tak hrda ve své samostatnosti. Vždyť to vědomí vlastní síly, tu samostatnost měla v programu celého svého života, když vystupovala z ústavu, majíc před sebou tak určitě se rýsující cestu, která nemohla mít odchylek, a když byla proniknuta myšlenkou, že získala všechno, co bylo lze získati pod štítem své emancipace! To vědomí vlastní síly nedalo se v ní dosud ubíti chvíli, jediným pohledem do budoucnosti, ztrácejícím se v šeru, jež nemohla proniknouti, to vědomí, pěstěné po léta odříkáním, šlehané důtkami povinnosti, ozářované svě-

Slovenská vyšivačka v oravské chalupě
na Národopisné výstavě československé.

(Die fotografie M. Adlera v Praze.)

lým paprskem vytočeného cíle, ničím nepoutané a vším živé a povzbuzované, to přece nemohlo v ní vymizeti náhle, za okamžik, pro slovo, pro představu!

Ona ještě nepomýšlela s takovou hrůzou na to, co ztratí, jako přemýšlela s pohnutím a úžasem o tom, co získá. Vždyť to bylo pro ni tak nové, tak vzácné, vždyť to byla její bytost, kterou citila tisíckrát důležitější, než dosud, ke které se vracela ze všech úvah, ode všech vykřiků své duše, v níž se soustředila, a která byla pro ni ohniskem všech pocitův a nalezeným účelem života, přirozeným, neomylným, před kterým její emancipace stála zamlklá a divila se jeho výši a jeho síle. Proto byl i Bohuslav tak malý, nechápavý a skoro směšný před ní se všemi svými bořícími názory, se vším svým skepticismem a svou beznadějností. Co pak mu mohla nyní rozumět? Ona, v které rodil se nový život, život nového člověka, za nějž ona ručila, kterého byla zástitou a tepnou jeho srdce?

Co pak bylo možno jí říci nyní: »není Boha«, »není účelu«, »nemá být života«?

Mohla s ním říci: »to všechno nic není« a pokrčiti ramenoma nade vším, co bylo v ní i mimo ni?

Jak to bylo možno? Dnes, kdy nebyla sama a kdy nemluvila jen za sebe!

Musela si naopak říci: ano, je Bůh, neboť stvořil ve mně život v tajemství, které nejsem s to vystihnouti. Je účel nějaký, neboť přeji si, aby ten život ve mně nezahynul, a musí být život,

protože Bůh si to přeje a učinil nás k němu schopnými!

A tak jí připadal Bohuslav politování hodný, že nemůže být účasten s ní této nové její víry, toho nazírání jejího, v kterém obrozovala svou duši, zakotvovала své srdce a upevňovala své síly. Co pak nebyla větší jeho? A zase jí napadl ten úk s věcmi a trubicí, ale tentokrát se neusmála. Jíž jí bylo zřejmo, že skutečně Bohuslav nemůže jí porozumět, a že záleží vše jen na ní a jen na ní, chce-li její učiniti účastným, pokud by se to dalo, v pocitech, jímž lidstvo vyhradilo přísné zákony, ačkoli jsou podřízeny náhodě, poměrům a vůli žen. Jak a čím byl Bohuslav v tuto chvíli, otcem jejího dítěte, o němž neměl tušení? Čím by mu byl, kdyby zitra, pozítří odejel a neshledal se již s ní? Ani jedinou myšlenkou, jediným úhozem srdce. On prostě o něm nevěděl! Nemusel se nikdy o něm dovědět, a život jeho by mu byl lhostejným a zůstal mu neznámým! Byly to pouze zákony, které mu dávaly právo a ukládaly povinnosti, on sám byl volným, neodvislým, přiroda jej učinila takovým.

Co mu měla říci? Co mohla od něho požadovati, když o něm nevěděl? Vždyť to bylo nemožné, aby bez údivu pochopil, že nastává také pro něho nový život a nové povinnosti! Byl by pak uznával její novou víru, anebo spíše jen zákony, jež mu ukládaly povinnosti?

A tak se Medrické zdálo, že je dosti času předložit mu ten zákoník a poukázat mu na jeho povinnosti. Stála nad ním, měla je v moci, mohla vytknouti dráhu jeho života. Na všechno bylo dosti času. A pak ona viděla je skutečně tak nepatrného, tak chudého, že bylo jí líto na něm ten díl, o němž nevěděl, vymáhati. Jíž předem viděla, jak by zbledl, jak by nechápal, jak by znova se ptal, jak uvažoval, jak sbíral své síly, potlačoval své názory, jak by všecek popleten, hledal cestu v tom bludišti světa, jež mu způsobily ty lidské zákony a ty naše společenské poměry, jež mu činí hlavou rodiny a nutí jej uznávati její pravdu i práva. Byl jí dosud příliš drahým, aby přála si jej viděti v tom popletení a překvapení ještě menšího a ubožšího.

Měla mluvit o dítěti, které ještě vlastně nebylo, a pro něž nemohl utří porozumění, neb o tom svezím ránu, o jeho cestopise, o minulé noci? Jemu to bylo jisté jedno.

Začala hovořiti tedy trochu zamíleně (neboť tyto myšlenky ji unavily) o jeho literární práci a dověděla se, že je s ní již hotov. Řekl jí to lhostejně a beze všeho zájmu. Dříve než k ní přišel nahoru, běžel totiž do své jizby, změnil slovosled a uhladil formu posledních vět a tím úplně vyčerpал poslední zájem, který pro svou práci choval. Ještě jí měl složit, dát do obálky a poslat do redakce. Ale to již bylo všechno mechanické, ačkoli si přál, aby této poslední povinnosti vůči své práci byl již také zbaven. To byly ještě povinnosti k mrtvolce, která pro něj již nežila, a vše co v ní, bylo pro něho ztraceno.

Vypravoval jí také, že se rozhodl k odjezdu, že hovořil ráno se svým otcem, a že je nutné, aby zabezpečil si místo v Praze.

»Proč je to nutno?« tážala se Medrická a vzhledla k němu od svých sešitů, které zase rovnala.

»Rád bych se dostal do Prahy,« odpovídal Dašek klidně. »Miluji ruch velkého města, protože se v něm méně myslí a méně uvažuje. Je tam více příležitosti utéci sám před sebou. Kromě toho mám tam celou řadu přátel i literárních známostí. Budu ve svém životě a snad naleznu zase větší hvězdu svého života.«

»Jakou hvězdu?«

»Nu takovou, která by mně trochu duši a mysl osvitila. Jsem protivný teď sám sobě. Vždyť nejsem před sebou si jist.«

»A kdy odejdeš, Bohouši?«

»Co možná brzy, teď když jsem hotov. Ale vrátím se ještě do prázdnin a prázdniny strávím doma.«

Medrická přistoupila k němu, položila si ruku na jeho rameno a tak, jak bylo jejím zvykem, optala si hlavu o svou ruku. Proletl jí stín jakéhosi neurčitého stesku a smutku při slovech Daškových o jeho odjezdu. Pocítila u srdce bolest, a v duši jí zahohřely slzy. Jež však rychle v sobě udusila. Skoro ji roztrpčilo, že Bohuslav tak klidně mluví o svém odjezdu, ačkoli jí zanechal zde samotnou mezi lidmi, jímž se odcizila, kteří ji nerozuměli a ji pohrdali.

Zase se lehce zachvěla v té drahé své halenčce, ovášené četkami, jež jí před nicím nechránily. Podívala se mu do obličeje, zachytila jeho pohled a tážala se ho v úsměvu, kterým se zdálo, že omlouvá svou otázku:

»Dáš mě ještě rád, Bohouši?«

Dašek jí k sobě přivlnul a polbil ji na rty. Bylo mu při její otázce nevoľno a dusno, ale zároveň cítil, že nemá nikdy práva ji ublížiti.

»Máš?« tážala se znova Medrická, když hlavu zase pozvedl.

»Potřebuješ něčeho od mě, lásky?« zastěpal Dašek, hledě jí, jakoby ji chtěl skonejšiti.

»Ne,« odpovídala takéž šeptem a pokrývala si druhou rukou oči, neboť cítila, že jí vlnou.

Bylo to poprvé, co po prvním polibení se zastavili, co nepravili po druhém, co hltavě nevzbouřily se jejich duše, co nepálily je rty. Bylo oběma smutno, a oba měli v očích slzy. Kdyby byli bývali svoji, byla by tato chvíle ukončením líbánek, jež trvali šest neděl, a počátkem manželství, v němž není opojení ani vášně, ani blouznění, a v němž opadá nádherný květ lásky a vyvíjí se plod zvyku, společně zájmu a vroucného přátelství. Ale poněvadž nebyli svoji, a zákon dosud nevynechal jasně jejich citu a jejich svobodnému myšlení, byla tato chvíle pohřbením všeho, co bývalo, a hradbou všemu, co mělo přijíti. U nich nebylo ničeho více, co by chtěli získati, co by bylo pro ně tajemstvím, a ten veliký, nádherný, skvělý květ lásky pozbyl růně a svěžesti.

Medrická pozvedla své ruce a ovinula je kolem šíje Bohuslavovy. Dívali se jeden druhému dlouho do očí, oba čekali, že se ještě něco stane, že něco přijíti musí, ale krev jejich se nevzbouřila, a poňed jejich zůstal naplněn jen tím šerým smutkem nad něčím, co bylo a zmizelo na vždy.

Polibili se chladnými rty, a zdálo se jim, že nemají si již co říci. Ba i Medrická pozbyla důvěry ve své práva k Daškovi a věděla, že každé její přiznání by bylo nyní již prosbou za almužnu.

Za několik dnů potom Bohuslav odejel. Ještě na cestě do Prahy dověděl se, že poslední číslo časopisu, v němž uveřejňoval svůj cestopis, bylo pro jeho literární stat konfiskováno.

Po odjezdu Daškově zastesklo se Medrické, ale zároveň se jí uvolnilo. Tento její zvláštní stav byl podoběn stavu člověka, který neschůdnou cestou vleče drahocenné břemeno, ať již těžký kov ryzího zlata, které má jej učiniti bohatcem, anebo bytost milovanou, která přimkla se k němu a čerpala z jeho síly. Teď náhle to břemeno ztratil, spadlo s něho nadále na té neschůdné, kruté cestě, na které nebylo odpočinku ani úlevy. První pocit jeho jest úzkost a zotlost nad tou možností, že se se svým bohatstvím již neshledá, ale druhý pocit, který přichází prvním hned v zápětí, jest pocit úlevy, uvolnění dechu, zúžení rozbourané krve a úplné vědomí svého já, které bylo dosud stlačeno, utlačeno, a podřízeno tomu břemenu, jež vymáhalo všechny jeho síly.

Medrická ještě se zrakem zamíleným, tajíc v sobě vytkl nesmírný úzkost, pohlížela k lesu, za kterým Dašek zmizel, a již zároveň vydechovala z hluboka, jakoby se jí prsa rozšířila a duše srovnala svá křídla, jež měla v poutech nepřírozené a bolestné složená. Vracela se k sobě samé ze sna, který ji blázil, ale dusil zároveň, poněvadž byl výsledkem těžkého a chorobného spánku.

Hned druhého dne po jeho odjezdu nahnula se z rána z okna a obžala pohledem celý ten svěží, vonný a ve své kráse tak silný kraj, o němž se jí zdálo, že byl posud zamlžen, a ta mlha se náhle z něho zmizela, a on ležal před ní tak jasný a klidný, tak bohatý a milý, jak si jej představovala za těch šedých zimních dnů, kdy obloha těžká a nehybná tlačila se k němu, jakoby si přála jeho muku začloniti.

Vše bylo pro ni jiné, vše nové, jakoby se třelý obraz byl znova oživen skvělými barvami, v nichž vynikl každý keřík, bílá stébla, jemná zelen na posledních výhoncích větví, milý květ, který dříve zůstal přehlédnut. Uvědomovala sebe v té přírodě letní za nádherných, žhavých proudů červencových paprsků slunečních, slučovala se s ním, nevolala jí k sobě, ale sama celým svým srdcem šla jí vstříc. Bylo jí, jakoby lépe viděla a lépe slyšela. Z úzkého prostoru vracela se v prostor široký. Hráz se protřhla s její duší, s jejími myšlenkami, a teď celá její bytost drala se ku předu a zachvacovala vše, co jí v cestu přišlo. To náhlé uvolnění působilo i na tu část jejího vnitřního života, která zdála se být ochromená a strnulá. Byl to pocit zlomené ruky, která sice stála se neschopnou k práci, ale s níž přece sdíly okovy. V první chvíli pokládala se Medrická za úplně volnou a cítila jen prázdnotu po poutech, které zmizely z její duše. Vše jí připadalo jakosen celé ty tři měsíce, v nichž žila horčným dechem i chvatem, se zantčenou duší, pouze odkázána na chvíli, na okamžik, a nevidouc nikdy dále než po tu chvíli, po ten okamžik, v němž soustředila svůj život.

Otevřela si okna a své světničky, protože sledovala v ní dosud stopy čehosi těžkého a opojného, srovnala pouchané květy na svých záclonkách, vyšňorila si lůžko, hladce je svou rukou, jakoby se s ním laskala ve veliké něžnosti a péči, vyměnila ubrus na svém stole, srovnala své knihy. Potom si usedla, cítila se unavena, a hledala ve své světničce svou minulou duši, svůj minulý život, jakoby věřila, že vnikl k ní znova těmi otevřenými okny, všemi skulinami, všemi neviditelnými póry a přinesl do jejich čtyř stěn zase onu ztracenou vůni planých růží, které i ona nevědomky postrádala. Vzduch byl svěží, čistý, ale v mřížkách drobounkých atómků chvěla se dosud v něm ta zvláštní opojivá tma, která otevřenými okny nezmizela v prostoru. Na čele jí vystoupil ten známý lehounký pot, a celé její tělo skleslo ve slabosti, která ji nyní tak často přepadala. Pot si setřela třesoucí se rukou, také zvlhlou, a v té slabosti vydechla několikrát z hluboka, při čemž se jí zvinilo srdce a zbledly pootevřené rty. Hlava jí klesla na prsa, myšlenky se zastavily, a celý ten její pokojík s otevřenými okny, jímž k sobě pouštěla nový život, to divoké letní nebe, tu vůni sladkou z rozloučených lesů, posečených luk, zpěv ptáčků, hruzení hmyzu, to všechno odstoupilo od ní náhle, a ona cítila z toho všeho jen zase svou bytost, jen sebe samu s tím potem na svém čele, s tím úzkostlivě tlukoucím srdcem a s tím tichem, jež nedalo se porušiti.

Pojal ji nesmírný strach, jakoby byla hozena někam, kde není ozvěny, kde není života, a kde hlas její se ztrácí v ní samé, v jejím vlastním nitru, nemoha proniknouti tou hustou hmotou, která jí ode všeho dělíla. Vzbouřila se rychle a běžela dolů. Před domem spatřila starou Daškovou, která ze studny vodu čerpá. Dašková se po ní ohlédla a skoro poděšeně utkvěla na jejím bezbarvém obličeji, v němž se zračil divoký strach úplného osamocení. Medrická k ní přistoupila bez veškeré rozvahy, nevědouc ani určitě, co činí, chopila ji za ruku a přitiskla ji k svému dechu. Bylo jí až šílenou slasti, když ucítila tuto tvrdou lidskou ruku ve své. Dašková mlčela, meztím co přemítala, co se s Medrickou děje. Ale té najednou vyhrkly slzy z očí, zatopily její tvář, napadaly jí na prsa a smáčely ruku Daškovu, kterou si je stírala.

Dašková ještě mlčela. Myslíla, že se Medrické buď stýská po Bohuslavovi, buď že ji

přichází odprositi za všechny její bezesné noci. A ani krupěj soucitu, ani krupěj lítosti neobjevila se v srdci staré ženy, která Medrickou viděla všechny své pyšné naděje zmařeny.

(Pokračování.)

Z básni † Julia Máry.

NÁLADA.

Je zase podzim. V černá lada mlh sedá tíha zvlouha padá, jak v tesknou duši smutek padá. Ba, už tu podzim. Divně je mi, když zřím, jak klid leh' na vše němý, co znaveno, šlo klidně spat.

Je podzim. Hasnou léta mladá, zář vzpomínek jen v hrud' z nich padá, a dál jde život hluchě v před... Zem v tichém spánku klidně dýchá, a já jí toho klidu, ticha se skoro učím — závidět.

PODZIMNÍ VEČER.

Já vyšel do polí, kdy za obzor se ehyli štít slunce, zářící jak zlatý Boha znak. Nade mnou podzimní plál blankyt v tiché chvíli, kdy nezaspíval pták,

a v alej, do polí jež v daleku se ztrácí, se stromů protidých za listem padal list, svíl smavý vzduchem chvěl, v němž nad tím resignaci přírody moh' jsem číst.

co jaro dalo jí a co se ve hrubí klade, co zima příkrovem svým bílým zakreje. A já si vzpomínal na svoje jaro mladé a jeho naděje.

Však úsměv jeseně v těch trpkých citů přival jak měkký, smírný tón svou zlatou září vpad', a s nebem podzimním Váš zrak se na mne díval,

ježž mám až k smrti rád.

CYPRISÉ V ZÍMĚ.

Když hřbitov posvátný spí v hlubokém, již zima přikryla ten smutný hrobů 'tím, a znaven životem když sestarál svět celý, v své věčné mladosti dál zřít k nebesům.

Ty hroby pustý jsou, jež větve vaše stíní, a mrtví pod nimi teď opuštěni spí. Vždyť venku sníh a mráz... je lépe doma nyní... teď zřídka za mrtvé tu kdos se pomodlí.

Však čím tu člověka ret zbožný nechvěje se, váš šepce stíhají zjev, pln krásných svatých dum, — ten stíhají, smutný zjev, jež od rová se nese jak gama modlitba výš k chmurným nebesům.

Skleník.

Napsal Karel V. Rois.

(Pokračování.)

II

Slečna Malinka Darbujánová, stojící před oknem, ostáváciho pokoje, hleděla na náměstí a zívala. Rusou, krátce ostříhanou hlavu měla samou kyprou kudrnu, nevysoké, slabě tlíko opááno cukrovou zástěrou s pénou krajek.

Paň Darbujánová pobíhala kolem pokrytého stolu a chystala svačinu pro pět osob. Uprostřed bělošedého, květovaného ubrusu trnula nádherná bábovka s cukrovou závějí v každé rýze, vedle ní mísa cukrovinek, po

jejich stranách stály modré vázy s kyticemi karafiátů, měsíčků, rezedy, bazalky, jež jasny pokoj naplňovaly lahodnou, silnou vůní.

Před každé z pěti míst postavila talířky s notnými koflíky, jejichž oblina měla dva zlaté pruhy, mezi nimiž rděly se velké, špulící se růže, po stranách talířků položila stříbrný nůž, stříbrnou lžičku a do čela ubrousky s nápisy: Erinnerung aus der Weltausstellung Wien. Byl to výstavní dar pana Darbujána z léta Páně.

Slečna Malinka, pobíhaje do horního pravého rohu náměstí, jehož hrboleté, kopečkovité dlažběni prahlo v plném slunci, pravila líně, ospale: „Mná se zdá, že ta krůta z pošty už leze.“

Do pokoje vkořelbal se drobný pan Darbuján: na přičsnoutou, kulatou hlavu, jež seděla mu na krátkém, širokém těle jako přilepena, posadil si rozlamaný slamáček a vzav z kouta důkladnou hůl s velikým ohybem, hrčivě se zachechtal a pravil, jako když se drobný štěrk sype: „Podívám se na louku, darmo bych vám tu překážel!“ a znova se tak zachechtal.

„Jdi, Anton, jdi, my to už spravíme! A jdi dvorkem, abys to darmo nepotkával.“

„Tak adié!“ Paň Darbuján nesa pozemnané tlíko na krátkých sloupovitých nohou, jež se v kolenách neohýbaly, vyšel.

„Ta kachna školská už jde taky — ne, jen se podívej, klaní se jedna před druhou jako naši holubi na lžebeň — a jak za zády jedna o druhé mluví!“ líně, ale uštěpačně hlásila Malinka.

„Jdi od okna, Malinko, jdi, aby tě neviděly — no, poslechni —“

„Koukej — doktorka! Ta to zas na sobě má jako panenka — a jak houpá — dozajista si myslí, že se kde kdo za ni dívá.“ Při těch slovech slečna Malinka zvolna, pozpátku odstupovala od okna.

Paň Darbujánová postavila se vedle ní a pozorovaly, jak se dámy ze dvou stran přibližují do středu náměstí, tam, kde se z kruhu několika sedých, zkroucených soch vypínal obýl sloup, na jehož vrcholu stála Mariánská socha, všechna zlatá, zářící, a ruce majic sepyaty, hleděla k čistě, čekankově modré báni nebeské.

„Tak je vidíš, jak se vítají, jak se to klaní — a ještě včera se poštímistřová chzech-tala, že doktorka nadarmo tak často do kostela neběhá — dokud tu býval starý káplan, že chodila sotva o Boží hod.“

„Prosím tě, holka, jen kdyby poštímistřová mlčela, jakoby to o ní a expeditoři půl světa nevědělo, — chladně odpovíděla matka.“

„No — no — paň starostová už taky kráčí — jen vážně — jen vznešeně, na každém kroku si dává záležet, aby si nezačala — paň poštímistřová — hlavu má až u nebe. Ale mamí, to ti povídám, jestli mi to žábě starostovic bude na Beránka pořad číhat, já jí to řeknu do očí, věř mi, že jí to tleskne.“

„Snad bys si nevsmála — oči by neměl — ať se drží tajemníka, beztoho to se starým partykajou, jak chtějí! Ale teď už musím do kuchyně!“

Paň Darbujánová, urovnávši si před zrcadlem černé šaty i bílou zástěrku, odešla. Na její místo před zrcadlem vstoupila Malinka a kroutíc se na všechny strany, urovnávala každý záhyb.

Potom odstupila stranou ke kuchyňským dveřím a lahodně slačující obličej, čekala.

Dámy kráčely již vedle oken: paň starostová vysoká, štíhlá, s kloboukem plným velkých růží, doktorka drobná, eupavá s malým kulatým slamáčkem, poštímistřová jako pyroňka v plné nádhěře, řídící tlustá, kolébavá, v klobouku, jež dávno byl z mýdly. V kramě zahlaholil zvonek, a chumle šatů zašustily na dlažbě.

Na dveře bylo zlehka zafukáno.

„Dále — dále!“ vysokým, mladistvě svěžím hláskem zvolala Malinka a docupavě ke dveřím, otevřela je dokorán a radostně volala: „Ruce libám — ruce libám, milostpaní, račte dál!“

Paničky stály na kramové dlažbě rozestaveny jako muzikantské kvartetto na koncertním podiu.

„Prosím — račte, račte — radostně i uctivě pobízela Malinka.“

„Račte, paň starostová, zaštěbetala paň doktorka.“

„Ale prosím, jen račte —“

„Prosím, prosím, to by bylo pěkné —“

Paň starostová, hlavu nesouc v týle, vznešeně vešla do pokoje.

„Prosím, paň poštímistřová, — zas doktorka pobízela.“

„Ale prosím, paň doktorková, vy musíte napřed!“ hluchě, zpívala poštímistřová a vzavši doktorku kolem těla, strkala ji dál.

„Prosím, paň poštímistřová, — skromně, uctivě pobízela paň řídící.“

Poštímistřová vešla jako kyrysar, a řídící vkořelbala se za ní.

„Prosím, dámy, račte odložit — prosím —“ a Malinka, počínaje paň starostovou, odstrojovala a sbírala dámám vchovní šaty.

„Slečka pořad jako kytka, — měkce, laskavě pronesla při tom paň starostová.“

„Co pak taková svobodnice!“ rázně zahovořila poštímistřová a svléknuvši kabátek, stála tu v plné sile i slávě. Velká brože zářila jí pod měkkým, zarděným lalochem, mohutný řetěz vinul se jí po vysokém poprsí, v uších houpaly se velké náušnice, a na červených, tlustých pažích měla široké náramky.

Doktorka, suchá, bledá panička s krátkým horním rtem, pod nímž stále leskla se mdlé řádka falešných zoubků, s maličkou bradou, dětině se usmívala a lehkými, drobnými pohyby odkládala světlou mantylku.

Paň řídící dosud nehnuté stála u dveří a plaše, nejdříve se usmívala, rozhlížela se pokojem. Právě špičák měla jaksi rozvíkláný, a vyčníval jí stále na červené dolního retu.

V tom přicházela paň Darbujánová.

„A — má účta, dámy, to mne těší, to mne velice těší!“ a paň starostovou počínaje, podala všem svoji hubenou, krátkoprstou ruku.

„Tak prosím, račte přijmout místo —“ pokračovala — „paň starostová, račte na kanape, paň doktorková, račte vedle paň starostové, paň poštímistřová, paň řídící, prosím!“ Starostová usedla vážně, velebně, doktorka hbitě posadila se vedle ní, poštímistřová a řídící proti sobě na boky stolu.

„Aah — to je zas horko!“ z hluboka oddechla poštímistřová a šátkem otírala si červené, spoceně tváře.

Starostová, sedíc vzpřímená, ruce majíc složený na hrudi, útrpně pohlédla na Malinku, jakoby řekla: „Neměj jí to za zlé — vždyť je z vesnice!“

Doktorka, zoubky ceníc jako veverka, mžikala modravými očkama s jedné na druhou; řídící, hlavu majíc skromně ukloněnou, nutila se do stálého, vřidného úsměvu, a zoubek tiskla do rtů.

„Prosím, dámy, račte si posloužit —“ Slečna Malinka, vzavši mísu s cukrovím, jež vřoubil růžový, krajkovitě rozstříhaný papír, přicupala k paň starostové.

„Prosím, milostpaní, račte —“ Ale to je málo, prosím, ještě —“

„Milostpaní, prosím — ale neračte si brát nejmenší kousek — račte si ještě posloužit — prosím, milostpaní, prosím —“ obcházejíc stůl, sladce, zpívala pobízela.

Dámy braly a pokládaly na květované talířky; všechny byly již bez rukaviček, jenom poštímistřová měla je dosud navlečeny, ačkoli se z chudasa jen cedilo.

Pozdravení od Božičky, slečna Malinka, usmívajíc se, vytízovala starostová.

„Ruku libám, milostpaní, co pak slečna dělá?“ vesele odvětila dívka.

„Pořád vyšívá! Naše Božička, co je z toho kláštera doma, pořad vyšívá, leda že někdy napíše psaní některé slečně, se kterou se v klášteře seznámila. Ony jí všechny ty slečny měly tolik rády a písní jí taková krásná psaníčka. A všechny náramně vzpomínají na sestru Agnes.“

Pölzský statek.

Chodský statek.

Jaroměřská chalupa.
(Dle fotografií M. Amlera v Praze.)

Světlozor, 426

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOŠLAVAORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOŠLAVA

tu měly jako anděla, a každá by si přála být slečnou Agnes, ruče mající stále na prsou zrcítko, vysoce náčesnou, suchou hlavu v tylu, rozmazleným, tahavým hlasem vypravovala paní starostová.

Doktorce se při té řeči ústka protahovala k výsměchu, ale neusmála se, jenom stranou, útrpně mžikla na řidici. Ale sotva že starostová domluvila, doktorka sama spustila jako pěnkavka: »Ach, to jí věřím, paní starostová! Když jsem já bývala v klášteře, měly jsme zas tak rády sestru Angeliku. Ta byla laková hezounka, oči měla jako z jiného světa a taková byla na všecko jemná. Když některá slečna řekla, že se vysmrkala, slečna Angelika se vždycky tolik zamračila. (Paní doktorka zasmála se jako mladá hrdlička.) Byla tam jedna taková vesnická holka jako kyrysar, kam tlápla, tráva nerostla. Jednou se s některou slečnou vadila a jaká už byla sprostá, křikla na ni: »Bych ti nedala do frňáka!« Ne, co tenkrát bylo! Slečna Angelika zůstala jako bez ducha — no, ta holka tenkrát dostala trestů! a paní doktorová směje se, kroutila se na pohovce jako nepokojná dívenka.

»Milostpaní, já taky ráda vzpomínám na klášter,« kudrnatou hlavičku chýlíc stranou, povzděchla Málinka.

»Ale jděte, slečko, je to samé modlení,« hlučně vmísila se poštmistrová. »Některá by v kostele Pánubohu nohy ukousala, ale hlavu má plnou svěťáctví!«

Po tomto trumfu paní poštmistrové bylo minutku ticho; dámy mimoděk olamovaly z cukroví.

»Ach, milostpaní, tam je tuze krásné, dojemné modlení,« Málinka opět bránila klášter. »A pak ty bály! Milostpaní ví — že ano?«

»Ano, ano,« kývala paní starostová, »naše tam taky užila maskarního, byla jako Blumemäddchen, třicet jedušek nás to stálo.«

»A kde seberou mužské?« udivena ptala se poštmistrová.

Starostová, doktorka, slečna Málinka a konečně i řidici se tlumeně rozesmáli: starostová útrpně, doktorka pichlavě, paní řidici šeptem, Málinka jako dítě nevinně.

Poštmistrová ještě více zčervenala a černými ostrýma očima udiveně dívala se s jedné na druhou.

»Tam tančí slečna se slečnou, jedna dělá pána, druhá dámu, je to všechno jen proto, aby si navykly elegantně se chovat,« mírně vykládala starostová. Prvá přestala se smát a byla zas velmi vážnou.

»I to by mi stálo za to!« zlostně hodila poštmistrová.

Rty všech ostatních se na vteřinku zakřivily, a ve všech očích stálo zřetelně: To věříme!

»Kdo pak by tam dal dítě, kdyby tam směli mužští,« mírně, dobrácky, součinně podotkla starostová.

»No, já myslila, že tam přijdou studenti, jsou tam přeci školy,« bránila se poštmistrová.

»Co vám to, paní poštmistrová, může napadnout,« sveholila doktorka, »tam a studenti — tam je přísnost, pořádek, žádná se na žádného nesmí podívat, natož usmát! Jemine, u nás jednou bylo! Slečna Angelika to tenkrát až oplakala. Našlo se u jedné psanice — takové psanice od studentů! Hned se dopsalo rodičům, aby si ji vzali domů. Ach, to bylo pláče — ale potom ji tam přece nechaly.«

»U nás se taky takový pád stal,« přisvědčila Málinka.

»No tak to vidíte, a potom budete povídat,« pravila poštmistrová. »Nechme kláštery! Můj mi předplatil román Krásná jeptiška, a tam jsem se dočela pěkných věcí,« a poštmistrová kývala hlavou, jakoby říkala: dárno mluvit!

Doktorka zakřivila ústka. Paní Darbujánová vešla, přinášejíc konvici s čokoládou a počala nalévat.

»Prosim, paní starostová — prosím, paní doktorová — prosím, paní poštmistrová — prosím, paní řidici — račte si posloužit a bumbat —«

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOŠLAVAORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOŠLAVA